

Fforaminoplasti laser endosgopig

**Deall arweiniad NICE –
gwybodaeth i bobl sy'n ystyried y
weithdrefn, a'r cyhoedd**

Fforaminoplasti laser endosgopig

Deall arweiniad NICE – gwybodaeth i bobl sy'n ystyried y weithdrefn, a'r cyhoedd

Dyddiad cyhoeddi: Rhagfyr 2003

I archebu copïau

Gellir archebu copïau o'r llyfryn hwn o Linell Ymateb y GIG; ffoniwch 0870 1555 455 a dyfynnwch y rhif cyfeirnod N0396. Mae copi Saesneg yn unig ar gael hefyd, rhif cyfeirnod N0395. Mae arweiniad ymyriadau NICE y seiliwyd y wybodaeth hon arno ar gael o wefan NICE (www.nice.org.uk). Gellir cael copïau o Linell Ymateb y GIG hefyd, rhif cyfeirnod N0394.

Y Sefydliad Cenedlaethol dros Ragoriaeth Glinigol

MidCity Place
71 High Holborn
London
WC1V 6NA

Gwefan: www.nice.org.uk

ISBN: 1-84257-469-8

Cyhoeddwyd gan y Sefydliad Cenedlaethol dros Ragoriaeth Glinigol
Rhagfyr 2003

Cysodwyd gan Icon Design, Eton

Argraffwyd gan Abba Litho Sales Limited, Llundain

©Y Sefydliad Cenedlaethol dros Ragoriaeth Glinigol, Rhagfyr 2003.
Cedwir pob hawl. Gellir atgynhyrchu'r deunydd hwn am ddim at
ddibenion addysgol ac at ddibenion nad ydynt yn gysylltiedig ag elw o
fewn y GIG. Ni chaniateir atgynhyrchu gan neu ar gyfer sefydliadau
masnachol heb ganiatâd ysgrifenedig uniongyrchol y Sefydliad
Cenedlaethol dros Ragoriaeth Glinigol.

Cynnwys

Ynglŷn â'r wybodaeth hon	4
Ynglŷn â fforaminoplasti laser endosgopig	
Beth y mae NICE wedi'i benderfynu	8
Beth y mae'r penderfyniad yn ei olygu i chi	9
Gwybodaeth bellach	10

Ynglŷn â'r wybodaeth hon

Mae'r wybodaeth hon yn disgrifio'r arweiniad y mae'r Sefydliad Cenedlaethol dros Ragoriaeth Glinigol (NICE) wedi ei ddsbarthu i'r GIG ar weithdrefn a elwir yn fforaminoplasti laser endosgopig. Nid yw'n ddisgrifiad cyflawn o'r hyn y mae'r weithdrefn yn ei olygu - dylai tîm gofal iechyd y claf ei disgrifio yn fanwl.

Mae NICE wedi edrych ar p'un a yw fforaminoplasti laser endosgopig yn ddigon diogel ac yn gweithio'n ddigon da i'w ddefnyddio i drin poen hirdymor yn y cefn a'r coesau.

Er mwyn llunio'r arweiniad hwn, mae NICE wedi:

- edrych ar ganlyniadau astudiaethau o ba mor ddiogel yw fforaminoplasti laser endosgopig ac o ba mor dda y mae'n gweithio
- gofyn am farn arbenigwyr
- gofyn am farn sefydliadau sy'n cynrychioli gweithwyr proffesiynol ym maes gofal iechyd a'r cleifion a'r gofalwyr yr effeithir arnynt gan yr arweiniad hwn.

Mae'r arweiniad hwn yn rhan o'r gwaith y mae NICE yn ei wneud ar 'ymyriadau' (gweler 'Gwybodaeth bellach' ar dudalen 10).

Ynglŷn â fforaminoplasti laser endosgopig

Defnyddir fforaminoplasti laser endosgopig i drin pobl sy'n dioddef o boen hirdymor yn eu cefn a'u coesau. Gall y math hwn o boen gael ei achosi gan broblemau sy'n gysylltiedig â'r disgiau sy'n gweithredu fel clustogau rhwng esgyrn y meingefn (a elwir yn fertebrâu). Mae gan y disgiau glawr allanol gwydn a deunydd tebyg i jeli y tu mewn iddo. Os caiff y clawr allanol ei niweidio neu ei wanhau, gall y deunydd y tu mewn ymestyn y clawr am allan, gan newid siâp y disg. Disg llithredig yw'r enw ar hyn, a'r term meddygol amdano yw disg rhyngleiniol torgestol. Os bydd y disg ystumiedig yn pwyso ar nerf neu linyr y cefn gall achosi poen.

Mae'r nerfau sy'n mynd i'r coesau yn gadael llinyn y cefn yng ngwaelod y cefn, ac yn pasio drwy agoriad yn y fertebra a elwir yn fforamen. Os caiff y fforamen ei gulhau – er enghraifft gan ddisg llithredig – gall hyn achosi poen yng ngwaelod y cefn ac yn y coesau. Bydd y rhan fwyaf o bobl yn gwella o hyn ymhen amser heb unrhyw lawdriniaeth. Ond os bydd y boen yn parhau'n ddifrifol am gyfnod hir, neu os ceir problemau gyda'r nerfau, efallai y cynigir llawdriniaeth i'r unigolyn.

Mae fforaminoplasti laser endosgopig yn fath newydd o lawdriniaeth a ddefnyddir i drin poen yn y cefn a'r coesau. Caiff telesgop hyblyg main (a elwir yn endosgop) ei osod i mewn drwy doriad bach yng nghefn y claf, a'i arwain tua'r fertebra yr effeithiwyd arno. Caiff laser ei basio drwy'r endosgop a'i ddefnyddio i dynnu'r rhannau o'r disg sy'n culhau'r fforamen. Mae hyn yn lleihau'r pwysedd ar y nerf, a dylai hyn leddfu'r boen.

Pa mor dda y mae'n gweithio

Yr hyn a ddywedodd yr astudiaethau

Nid oes llawer o astudiaethau wedi cael eu cynnal ar fforaminoplasti laser endosgopig, ond dywedodd cleifion ar y cyfan eu bod yn dioddef llai o boen ar ôl cael y weithdrefn.

Yr hyn a ddywedodd yr arbenigwyr

Roedd arbenigwyr o'r farn nad oedd digon o dystiolaeth i sicrhau bod y weithdrefn yn gweithio.

Risgiau a phroblemau posibl

Yr hyn a ddywedodd yr astudiaethau

Ychydig iawn o gleifion sydd wedi cael problemau ar ôl cael triniaeth fforaminoplasti laser endosgopig. Y problemau mwyaf cyffredin oedd chwydd yn y disg a niwed i'r nerfau, ond effeithiodd y rhain ar lai nag 1 o bob 100 o bobl a gafodd y weithdrefn.

Yr hyn a ddywedodd yr arbenigwyr

Dywedodd yr arbenigwyr y gallai'r problemau posibl gynnwys niwed i'r nerfau a haint.

Beth y mae NICE wedi'i benderfynu?

Mae NICE wedi penderfynu os yw meddyg am gynnal fforaminoplasti laser endosgopig, y dylai sicrhau bod y claf yn deall yr hyn y mae'r weithdrefn yn ei olygu a bod ansicrwydd o hyd am ddiogelwch y weithdrefn a pha mor dda y mae'n gweithio. Dylid gwneud trefniadau arbennig i sicrhau mai dim ond ar ôl y drafodaeth hon y bydd y claf yn cytuno (rhoi caniatâd) i'r weithdrefn. Dylai'r meddyg hefyd wneud trefniadau arbennig ar gyfer monitro'r hyn sy'n digwydd pan fydd rhywun yn cael fforaminoplasti laser endosgopig.

Beth y mae'r penderfyniad yn ei olygu i chi

Efallai fod eich meddyg wedi cynnig triniaeth fforaminoplasti laser endosgopig i chi. Mae NICE wedi ystyried y weithdrefn hon am ei bod yn gymharol newydd. Mae NICE wedi penderfynu bod ansicrwydd am fanteision a risgiau triniaeth fforaminoplasti laser endosgopig y mae angen i chi eu deall cyn i chi gytuno i gael y weithdrefn. Dylai eich meddyg drafod y manteision a'r risgiau gyda chi. Efallai fod rhai o'r manteision a'r risgiau hyn wedi'u disgrifio yn y llyfryn hwn.

Gwybodaeth bellach

Mae gennych hawl i gael yr holl wybodaeth ac i gymryd rhan yn y penderfyniad a wneir am y driniaeth a gewch. Efallai y byddwch am drafod yr arweiniad hwn gyda'r meddygon a'r nyrsys sy'n gofalu amdanoch.

Gallwch ymweld â gwefan NICE (www.nice.org.uk) i gael gwybodaeth bellach am y Sefydliad Cenedlaethol dros Ragoriaeth Glinigol a'r Rhaglen Ymyriadau. Mae copi o'r arweiniad llawn am driniaeth fforaminoplasti laser endosgopig ar wefan NICE (www.nice.org.uk/IPG031guidance), neu gallwch archebu copi o'r wefan neu drwy ffonio Llinell Ymateb y GIG ar 0870 1555 455 a dyfynnu rhif cyfeirnod N0394. Mae'r dystiolaeth a ystyriodd NICE wrth ddatblygu'r arweiniad hwn hefyd ar gael o wefan NICE.

Os hoffech gael mwy o wybodaeth am boen yn y cefn, mae Galw Iechyd Cymru yn fan cychwyn da (ffoniwch 0845 46 47), neu Galw Iechyd Cymru Ar-lein (www.nhsdirect.wales.nhs.uk).

Dyddiad: Rhagfyr 2003